

Nội hàm về hiện đại hóa mô hình Trung Quốc trong tư tưởng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới của Tập Cận Bình

ThS. VI HỒNG NGUYỆT

Đại học Dân tộc Quảng Tây; Email: 770590918@qq.com

Tóm tắt: Xây dựng hiện đại hóa như một mô hình gì, làm thế nào xây dựng hiện đại hóa tại Trung Quốc? Đây là một đề tài được nhiều học giả trong và ngoài Trung Quốc tập trung nghiên cứu. Bài viết thông qua trình bày làm thế nào để hiểu biết hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, với tư cách là hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo, giới thiệu việc bố trí chiến lược trong bốn giai đoạn của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, cũng như phân tích 5 đặc trưng lớn của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, cung cấp giá trị tham khảo cho thực sự tìm hiểu nội hàm về hiện đại hóa mô hình Trung Quốc trong tư tưởng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới của Tập Cận Bình.

Từ khóa: Tập Cận Bình; tư tưởng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc; mô hình Trung Quốc; hiện đại hóa.

1. Nhận thức định tính về hiện đại hóa mô hình Trung Quốc

1.1. Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là hiện đại hóa do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo

Sự thành lập của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã giải quyết được vấn đề lực lượng lãnh đạo trong công cuộc xây dựng hiện đại hóa Trung Quốc, đồng thời cung cấp hướng dẫn đúng đắn và bảo đảm tổ chức mạnh mẽ. Trung Quốc mới được thành lập 75 năm, cải cách mở cửa hơn 40 năm, Trung Quốc trở thành nền kinh tế lớn thứ hai trên thế giới, tính đến năm 2021 tổng sản lượng GDP đạt 114,92 nghìn tỷ nhân dân tệ, nhân dân Trung Quốc từ đứng lên đến giàu lên rồi đến mạnh lên. Quy đến cùng, chính là do sự lãnh đạo kiên quyết của Đảng Cộng sản Trung Quốc, mà việc xây dựng và phát triển hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, cũng chắc chắn phải là do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo mới có thể thực hiện hiện đại hóa cuối cùng.

1.2. Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là hiện đại hóa của xã hội chủ nghĩa

Trung Quốc thực hiện hiện đại hóa trước hết phải xác định đi con đường nào, lựa chọn mô hình chế độ và hệ thống giá trị như thế nào. Trung Quốc lựa chọn đi con đường chủ nghĩa xã hội, kiên trì chế độ xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc, kiên trì nhân dân làm chủ, phát triển toàn bộ quá trình dân chủ nhân dân, gắn liền chặt chẽ với quần chúng, dựa chặt vào nhân dân để thúc đẩy phát triển đất nước. Xu hướng giá trị hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là lấy nhân dân làm trung tâm, xu hướng giá trị

này là kế thừa tư tưởng lấy dân làm gốc xuất sắc hàng nghìn năm của Trung Quốc trong thời đại mới, là thành quả Trung Quốc hóa, thời đại hóa tư tưởng nhân dân chủ thể của Chủ nghĩa Mác. Chính vì dựa trên ý nghĩa này, hiện đại hóa mô hình Trung Quốc đã mở ra con đường hoàn toàn mới không giống với hiện đại hóa tư bản phương Tây, phá vỡ sự mê muội hiện đại hóa chính là phương Tây hóa, cung cấp sự lựa chọn mới cho đồng đạo các nước đang phát triển tìm kiếm con đường hiện đại hóa⁽¹⁾.

1.3. Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là hiện đại hóa có đặc sắc Trung Quốc

Nói hiện đại hóa xã hội là thành quả quan trọng mà Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo nhân dân kiên trì kết hợp nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác với thực tế cụ thể của Trung Quốc, kết hợp với văn hóa truyền thống ưu tú của Trung Hoa. Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là hiện đại hóa với quy mô dân số khổng lồ, là hiện đại hóa cho toàn thể nhân dân cùng giàu, là hiện đại hóa hài hòa giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần, là hiện đại hóa của sự chung sống hài hòa giữa con người và tự nhiên, là hiện đại hóa theo con đường phát triển hòa bình. Trung Quốc có tình hình cơ bản là dân số có hơn 1,4 tỷ dân với quy mô khổng lồ, là một đặc trưng nổi bật của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc không giống với hiện đại hóa của các nước phương Tây.

2. Việc bố trí chiến lược trong bốn giai đoạn của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc

Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc không phải tự phát

được đưa ra, mà là do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo nhân dân không ngừng thúc đẩy, thực hiện ước mơ và thực tiễn hơn nửa thế kỷ, đạt được nhiều thành tựu vĩ đại, thực hiện thuận lợi các mục tiêu đã đề ra và phát triển đều đặn theo hướng hiện đại hóa mô hình Trung Quốc từ việc bố trí sắp xếp chiến lược trong bốn giai đoạn.

1. Giai đoạn thứ nhất: Trung Quốc đề xuất nhiệm vụ "bốn hiện đại hóa" từ năm 1954 đến ý tưởng "hai bước đi" vào năm 1964. Đại hội Đại biểu Nhân dân Trung Quốc lần thứ nhất diễn ra vào năm 1954, Trung Quốc lần đầu tiên đề xuất rõ ràng 4 nhiệm vụ là hiện đại hóa công nghiệp, nông nghiệp, giao thông vận tải và quốc phòng. Tại kỳ họp đầu tiên của Đại hội đại biểu nhân dân toàn quốc lần thứ ba vào tháng 12 năm 1964, theo kiến nghị của Mao Trạch Đông, Chu Ân Lai lần đầu tiên đưa ra ý tưởng "hai bước đi" trong báo cáo công tác của chính phủ nhằm thực hiện bốn mục tiêu hiện đại hóa bằng cách xây dựng Trung Quốc thành một cường quốc xã hội chủ nghĩa với nông nghiệp hiện đại, công nghiệp hiện đại, quốc phòng hiện đại và khoa học công nghệ hiện đại trong thế kỷ 20. Bước đầu tiên, với thời gian 15 năm, thiết lập một hệ thống công nghiệp độc lập, tương đối hoàn chỉnh và hệ thống kinh tế quốc dân, làm cho ngành công nghiệp Trung Quốc nói chung tiếp cận trình độ tiên tiến của thế giới; Bước thứ hai, phân đấu đến cuối thế kỷ 20, đưa công nghiệp Trung Quốc đi đầu thế giới, thực hiện toàn diện hiện đại hóa nông nghiệp, công nghiệp, quốc phòng và khoa học kỹ thuật.

2. Giai đoạn thứ hai: bố trí chiến lược "Ba bước đi" do Hội nghị Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc khóa 13 đề xuất. Năm 1987, Hội nghị Trung ương 1 khóa XIII của Đảng Cộng sản Trung Quốc (Đại hội Đảng lần thứ XIII) xuất phát từ hiện trạng phát triển trong nước và quốc tế, đề xuất triển khai chiến lược "Ba bước đi" để Trung Quốc thực hiện các mục tiêu hiện đại hóa: Bước thứ nhất, từ năm 1981 đến năm 1990 thực hiện tăng gấp đôi GDP so với năm 1980, giải quyết vấn đề ấm no cho nhân dân; Bước thứ hai, từ năm 1991 đến cuối thế kỷ 20 GDP lại tăng gấp đôi, đời sống nhân dân đạt mức khá giả; Bước thứ ba, đến giữa thế kỷ 21, GDP bình quân đầu người đạt trình độ nước phát triển trung bình, cuộc sống nhân dân khá giàu có, cơ bản thực hiện hiện đại hóa.

3. Giai đoạn thứ ba: triển khai chiến lược "ba bước đi" mới do Đại hội Đại biểu Toàn quốc lần thứ 15 Đảng Cộng sản Trung Quốc đề xuất. Năm 1997, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 15 của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã đề xuất triển khai chiến lược "ba bước đi" mới:

Nhìn về thế kỷ 21, mục tiêu của Trung Quốc là tăng gấp đôi GDP trong 10 năm đầu tiên so với năm 2000, làm cho cuộc sống khá giả của người dân dư dả hơn và hình thành một thể chế kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa tương đối hoàn thiện. Lại trải qua 10 năm nỗ lực, đến khi Đảng thành lập được 100 năm, kinh tế quốc dân phát triển hơn, các chế độ hoàn thiện hơn; vào thời điểm nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa được thành lập 100 năm vào giữa thế kỷ 21, nó về cơ bản đã hiện đại hóa và xây dựng một quốc gia xã hội chủ nghĩa giàu mạnh, dân chủ và văn minh.

4. Giai đoạn thứ tư: sắp xếp chiến lược "hai bước đi" mới do Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 19 của Đảng Cộng sản Trung Quốc (Đại hội 19 của Đảng Cộng sản Trung Quốc) đề xuất. Năm 2017, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 19 của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã xác định rõ chiến lược "hai bước" mới để xây dựng toàn diện đất nước hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa: Bước đầu tiên, từ năm 2020 đến năm 2035, trên cơ sở hoàn thành xây dựng toàn diện xã hội khá giả, phấn đấu thêm 15 năm nữa, cơ bản thực hiện hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa. Bước thứ hai, xây dựng đất nước Trung Quốc trở thành một cường quốc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa hùng mạnh, dân chủ, văn minh, hài hòa và tươi đẹp trong 15 năm nữa trên cơ sở hiện đại hóa cơ bản từ năm 2035 đến giữa thế kỷ 21.

Nhìn từ bốn giai đoạn sắp xếp triển khai chiến lược hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, bố trí chiến lược các giai đoạn có tính liên hệ, tính kết hợp, tính kế thừa chặt chẽ, là mục tiêu phát triển tiến dần do Đảng Cộng sản Trung Quốc đề xuất dựa trên tình hình phát triển kinh tế - xã hội của Trung Quốc, là khái quát cao độ về thực tế cụ thể xây dựng hiện đại hóa Trung Quốc. Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là sản phẩm tất yếu của việc Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo nhân dân kết hợp nguyên lý cơ bản của Chủ nghĩa Mác với thực tế cụ thể của Trung Quốc, kết hợp với văn hóa truyền thống Trung Hoa.

3. Năm đặc trưng lớn về hiện đại hóa mô hình Trung Quốc

Hiện đại hóa với quy mô dân số khổng lồ⁽²⁾

Quy mô dân số khác nhau, nhiệm vụ hiện đại hóa sẽ khác nhau, tính gian khổ và phức tạp sẽ khác nhau, con đường phát triển và phương thức thúc đẩy tất nhiên cũng có đặc điểm riêng. Hiện nay, toàn cầu bước vào hiện đại hóa cũng chỉ có hơn 20 nước, tổng dân số khoảng 1 tỷ người. Nếu như hơn 1,4 tỷ dân Trung Quốc bước vào hiện đại hóa, quy mô hiện đại hóa của Trung Quốc sẽ

vượt quá tổng dân số các nước phát triển hiện có. Như vậy sự kiện lớn có ưu thế lớn của nó, nhưng việc lớn cũng có khó xử lớn của bản thân nó. Chỉ riêng giải quyết vấn đề ăn uống của hơn 1,4 tỷ người, đã là một thách thức không nhỏ, còn có vấn đề công ăn việc làm, phân phối, giáo dục, y tế, nhà ở, đường lão, trông trẻ, vấn đề nào giải quyết cũng không dễ dàng, vấn đề nào liên quan đến người dân đều là con số thiên văn. Như vậy, hiện đại hóa mô hình Trung Quốc vừa là công cuộc khó khăn nhất, cũng là sự nghiệp vĩ đại nhất.

Hiện đại hóa cho toàn thể nhân dân cùng giàu⁽³⁾

Trước đây, khi quy hoạch mục tiêu phát triển vừa giàu vừa mạnh của Trung Quốc mới, Mao Trạch Đông đã chỉ rõ: [Sự giàu có này, là sự giàu có chung] [Mọi người đều có phần] Đặng Tiểu Bình cũng nói rõ: [Đặc điểm của chủ nghĩa xã hội không phải là nghèo mà là giàu, nhưng sự giàu có này là sự giàu có chung của nhân dân (mọi người)] [Tổng Bí thư Tập Cận Bình nhấn mạnh, [xóa đói thoát nghèo, cải thiện dân sinh, từng bước thực hiện cùng giàu có, là yêu cầu bản chất chủ nghĩa xã hội, là sứ mệnh quan trọng của Đảng ta], [cùng giàu là yêu cầu bản chất của chủ nghĩa xã hội, là đặc trưng quan trọng của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc] Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là hiện đại hóa cho toàn thể nhân.

Hiện đại hóa với sự hài hòa giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần⁽⁴⁾

Ngay từ trong [Thuyết chủ nghĩa dân chủ mới] Mao Trạch Đông đã tưởng tượng rằng Trung Quốc mới mà chúng muốn xây dựng, không chỉ có chính trị mới, kinh tế mới, mà còn có văn hóa mới. Khi mới bắt đầu cải cách mở cửa, khi thiết kế bản thiết kế vĩ đại hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, Trung Quốc đã nêu rõ đất nước xã hội chủ nghĩa mà chúng muốn xây dựng, không những phải có văn minh vật chất cao, mà còn phải có văn minh tinh thần cao, nhấn mạnh chúng phải nâng cao trình độ văn hóa khoa học toàn dân tộc, phát triển đời sống văn hóa phong phú đa dạng cao thượng, xây dựng văn minh tinh thần xã hội chủ nghĩa cao độ trong khi xây dựng văn minh vật chất cao. Tổng Bí thư Tập Cận Bình nhấn mạnh, [Chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc là chủ nghĩa xã hội phát triển toàn diện văn minh vật chất và văn minh tinh thần] [Hai nền văn minh đều làm tốt mới là Chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc] [Thực hiện giấc mơ Trung Quốc phục hưng vĩ đại của dân tộc Trung Hoa, tài sản vật chất phải rất phong phú, tài sản tinh thần cũng phải rất phong phú] Như vậy, hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là tập trung thúc đẩy sự phát triển tự do và

toàn diện của con người, vừa nhấn mạnh tài sản vật chất cực rõ phong phú, cũng nhấn mạnh tài sản tinh thần cực rõ phong phú, là hiện đại hóa theo đuổi sức mạnh vật chất và sức mạnh tinh thần của đất nước cùng nhau xúc tiến, cuộc sống vật chất và cuộc sống tinh thần của nhân dân đều giàu có.

Hiện đại hóa với sự chung sống hài hòa giữa con người và tự nhiên⁽⁵⁾

Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc từ bỏ con đường cũ của hiện đại hóa phương Tây trước ô nhiễm sau sửa chữa, để đi theo một con đường mới chung sống hài hòa giữa con người với tự nhiên. Các tác giả kinh điển của chủ nghĩa Mác nhấn mạnh: [Chúng ta không nên quá say mê với những chiến thắng của con người chúng ta trước tự nhiên. Đối với mỗi cuộc chiến thắng như vậy, tự nhiên đều trả thù chúng ta] Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc, với đồng chí Tập Cận Bình làm hạt nhân, kiên trì chung sống hài hòa giữa con người và tự nhiên, đề xuất quan niệm phát triển mới, đề xuất quan niệm văn minh sinh thái non xanh nước biếc chính là núi vàng, núi bạc, tích cực quán triệt thực hiện quan niệm phát triển sáng tạo đổi mới, phối hợp, màu xanh, cởi mở và chia sẻ, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội từ sự chung sống hài hòa giữa con người và tự nhiên, đáp ứng tốt hơn mong muốn của quần chúng nhân dân đối với cuộc sống tốt đẹp.

Hiện đại hóa theo con đường phát triển hòa bình⁽⁶⁾

Trung Quốc luôn luôn kiên trì đi theo con đường phát triển hòa bình, dựa vào sự cần cù và chịu khó của hơn 1 tỷ dân thúc đẩy phát triển kinh tế, cải thiện cuộc sống nhân dân, thực hiện sự giàu mạnh của đất nước, điều này hình thành sự tương phản rõ rệt với quá trình công nghiệp hóa của các nước phương Tây. Đảng Cộng sản Trung Quốc kiên trì bao dung thể giới, đề xuất thúc đẩy xây dựng cộng đồng cùng chung chia sẻ tương lai của nhân loại, sáng kiến phát triển toàn cầu, sáng kiến an ninh toàn cầu, sáng kiến văn minh toàn cầu, sáng kiến cùng xây dựng [Một vành đai, một con đường], cung cấp cơ hội mới cho thể giới với sự phát triển mới của Trung Quốc, nhận được cộng đồng quốc tế chấp nhận và ca ngợi./.

(1) Kỳ Quang, Trương Mạnh (2023), *Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc phá vỡ sự mờ muội của [hiện đại hóa = phương Tây hóa]* tham khảo xây dựng Đảng Trung Quốc.

(2), (3), (4), (5), (6) Tân Hướng Dương (2023), *Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc*, Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội.